

Material informacyjny o zasadach przyznawania świadczeń rodzinnych uchodźcom wojennym z Ukrainy w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Dnia 5 marca 2026 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2026 r. poz. 203) – dalej: ustawa wygaszająca.

Ustawa dotyczy stopniowego wygaszania specjalnych przepisów wprowadzonych po wybuchu wojny w Ukrainie. Chodzi generalnie o ujednoczenie zasad pomocy osobom objętym ochroną czasową i dostosowanie prawa do obecnej sytuacji migracyjnej. Nowe przepisy realizują także unijne zalecenia dotyczące udzielania ochrony tymczasowej do 4 marca 2027 r. i stopniowego przechodzenia na ogólne przepisy dla wszystkich cudzoziemców, przy jednoczesnym zachowaniu solidarności z osobami dotkniętymi wojną.

Z dniem wejścia w życie ustawy wygaszającej (5 marca 2026 r.) zostaje między innymi uchylony art. 26 ustawy pomocowej, na podstawie którego gminne organy właściwe przyznawały dotychczas świadczenia rodzinne uchodźcom wojennym z Ukrainy, którzy po 23 lutego 2022 r. przybyli do Polski w związku z toczącymi się działaniami wojennymi w Ukrainie.

W konsekwencji uchylecia tego przepisu dokonano jednocześnie odpowiedniej nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych, dzięki której ww. uchodźcy wojenni, na zasadach określonych w tej ustawie, będą mogli kontynuować otrzymywanie świadczeń rodzinnych (są to de facto praktycznie takie same zasady jak w uchylanej ustawie pomocowej).

Od 5 marca 2026 r. ww. uchodźcy wojenni z Ukrainy posiadający numer PESEL ze statusem UKR, którzy dotychczas korzystali z przepisów ustawy pomocowej staną się beneficjentami ochrony czasowej, o której mowa w art. 106 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ważne: zgodnie z decyzją Rady (UE) 2025/1460 z dnia 15 lipca 2025 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382 (Dz. Urz. UE L 2025/1460, z 24.07.2025) obywatele Ukrainy korzystają z tej ochrony do dnia 4 marca

2027 r., co oznacza, że przewidziane innymi ustawami (w tym ustawą o świadczeniach rodzinnych) rozwiązania pomocowe funkcjonują do tej daty.

W związku z powyższym, ustawa wygaszająca w art. 5 znowelizowała odpowiednio ustawę o świadczeniach rodzinnych wprowadzając w art. 1 ust. 2 pkt 2 **w lit. ca** tej ustawy, kolejną kategorię cudzoziemców uprawnionych do świadczeń rodzinnych, czyli cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 106 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisów wydanych na podstawie art. 107 ust. 1 tej ustawy, o ile posiadają numer PESEL ze statusem UKR, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Powyższe oznacza, że od 5 marca 2026 r. podstawą prawną do przysługiwania świadczeń rodzinnych uchodźcom wojennym z Ukrainy, którzy do tej daty korzystali z ustawy pomocowej (na podstawie uchylanego art. 26 ust. 1 pkt 1), będzie obowiązujący od 5 marca 2026 r. ww. przepis art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Jednocześnie ustawę o świadczeniach rodzinnych uzupełniono o funkcjonujące już wcześniej w ustawie pomocowej rozwiązania dotyczące opiekunów tymczasowych oraz opiekunów z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku tym, w art. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych wprowadzono odpowiednio definicje: opiekuna tymczasowego dziecka oraz opiekuna dziecka wskazanym przez władze kraju pochodzenia.

Zgodnie z art. 3 pkt 14a i pkt 14b ustawy o świadczeniach rodzinnych, ilekroć w ustawie jest mowa o:

- opiekunie tymczasowym dziecka – oznacza to osobę, o której mowa w art. 113 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 pkt 14a)

- opiekunie dziecka wskazanym przez władze kraju pochodzenia – oznacza to osobę, o której mowa w art. 113a ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 pkt 14b).

W odniesieniu do ww. opiekunów, do ustawy o świadczeniach rodzinnych (u. ś. r.) przeniesiono z ustawy pomocowej dotychczas funkcjonujące rozwiązania zgodnie z którymi:

- a) świadczenia rodzinne przysługują opiekunowi tymczasowemu dziecka i opiekunowi dziecka wskazanemu przez władze kraju pochodzenia, jeżeli spełniają warunki uprawniające do tych świadczeń, z wyłączeniem świadczenia rodzicielskiego (art. 3a ust. 1 u. ś. r.),
- b) w postępowaniach o przyznanie świadczeń rodzinnych, w imieniu i na rzecz opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia wnioski o świadczenia rodzinne składa i działa w tych postępowaniach wyłącznie starosta lub upoważniony przez niego pracownik jednostki organizacyjnej powiatu. Opiekunowi dziecka wskazanemu przez władze kraju pochodzenia, przyznane świadczenia rodzinne wypłaca się na rachunek bankowy powiatu, na terenie którego opiekun ten sprawuje opiekę nad dziećmi. Powiat przekazuje przyznane temu opiekunowi świadczenia w szczególności w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług. Zadania związane z realizacją przez powiat zadania, o którym mowa w ust. 2, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej (art. 3a ust. 2-4 u. ś. r.).

Jednocześnie, analogicznie jak miało to miejsce w ustawie pomocowej przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych na dziecko pozostające pod opieką opiekuna tymczasowego dziecka lub opiekuna dziecka wskazanego przez władze kraju pochodzenia ustalając dochód uwzględnia się tylko dochód dziecka (nowe brzmienie art. 5 ust. 11 u. ś. r.).

W art. 24 u. ś. r. dodano ust. 11, zgodnie z którym osobie, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca (czyli beneficjentom ochrony czasowej), prawo do świadczeń rodzinnych ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym osobie tej oraz dziecku, na które ubiega się ona o świadczenia rodzinne, został nadany numer PESEL ze statusem UKR, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Oznacza to, że przed przyznaniem świadczeń rodzinnych organ właściwy powinien samodzielnie zweryfikować czy wnioskujący o dane świadczenie beneficjent ochrony czasowej, jak i – w przypadku świadczeń na dzieci - dziecko, na które ubiega się o dane świadczenie nadal posiadają numer PESEL ze statusem UKR.

Ponadto do ustawy o świadczeniach rodzinnych w odniesieniu do beneficjentów ochrony czasowej, z ustawy pomocowej przeniesiono rozwiązania dotyczące osobistego stawiennictwa i składania wyjaśnień oraz procedury wstrzymywania i wznawiania wypłaty świadczeń.

Zgodnie z art. 28 ust 8 -13 u. ś. r.:

8. Organ właściwy może wzywać osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca, ubiegające się o świadczenia rodzinne lub otrzymujące świadczenie rodzinne do osobistego stawiennictwa we wskazanej w wezwaniu jednostce organizacyjnej w terminie 3 dni roboczych w celu złożenia wyjaśnień niezbędnych do prawidłowego ustalenia i realizacji świadczeń.

9. Organ właściwy pozostawia bez rozpatrzenia wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca, która została wezwana do osobistego stawiennictwa, nie stawiała się w wyznaczonym terminie.

10. Wypłata świadczeń rodzinnych podlega wstrzymaniu, jeżeli otrzymująca to świadczenie osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca, która została wezwana do osobistego stawiennictwa, nie stawiała się w wyznaczonym terminie.

11. W przypadku gdy osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca, która została wezwana do osobistego stawiennictwa, stawiała się po upływie wyznaczonego terminu, świadczenia rodzinne wypłaca się od miesiąca następującego po miesiącu, w którym osoba ta stawiała się, o ile spełnia warunki uprawniające do świadczeń rodzinnych.

12. Wypłata świadczeń rodzinnych podlega wstrzymaniu, jeżeli otrzymująca te świadczenia osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. ca, lub dziecko, na które przysługuje świadczenie, wyjedzie z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

13. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 12, wjedzie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, świadczenia rodzinne wypłaca się od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę, o ile są spełnione warunki uprawniające do tych świadczeń.

Przepisy przejściowe dotyczące przedłużania okresu przysługiwania świadczeń rodzinnych

Ważne: w ustawie wygaszającej (w art. 43) znajdują się przepisy przejściowe dotyczące obowiązku odpowiedniego przedłużenia ww. uchodźcom wojennym z Ukrainy, którzy od 5 marca 2026 r. staną się beneficjentami ochrony czasowej, prawa do ww. świadczeń.

Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy wygaszającej, świadczenia rodzinne przyznane na okres do dnia 4 marca 2026 r. przysługują osobie uprawnionej do zakończenia okresu świadczeniowego lub zasiłkowego, na który prawo do nich zostało ustalone pod warunkiem, że osoba ta jest cudzoziemcem, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na

podstawie art. 106 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i legitymuje się numerem PESEL ze statusem UKR oraz spełnione są warunki określone odpowiednio w ustawie zmienianej w art. 5 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą oraz w ustawie zmienianej w art. 13 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

W przypadku świadczeń przyznawanych na okres inny niż okres zasiłkowy lub świadczeniowy, świadczenia te przysługują w okresie legalnego pobytu, o którym mowa w ust. 1, i legitymowania się numerem PESEL ze statusem UKR oraz spełnione są warunki określone odpowiednio w ustawie zmienianej w art. 5 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą albo w ustawie zmienianej w art. 18 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (art. 43 ust. 2 ustawy wygaszającej).

Postępowanie w sprawie zmiany decyzji i rozstrzygnięć przyznających prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, wszczyna się z urzędu. Przepisów art. 10 i art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691) nie stosuje się (art. 43 ust. 3 ustawy wygaszającej).

Powyższe przepisy oznaczają, że organ właściwy ma obowiązek odpowiedniego przedłużenia z urzędu (bez konieczności zawiadamiania strony o wszczętym postępowaniu - wyłączenie stosowania 61 § 4 kpa) prawa do świadczeń rodzinnych uchodźcom wojennym z Ukrainy:

- w przypadku świadczeń przyznawanych na okres zasiłkowy czyli zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami (i ewentualnie specjalnego zasiłku opiekuńczego) – odpowiedniego przedłużenia należy dokonać do końca aktualnego okresu zasiłkowego tj. do 31 października 2026 r.

Uwaga: przy przedłużaniu prawa do świadczeń uzależnionych od dochodu należy mieć na uwadze, że z ustawy pomocowej do ustawy o świadczeniach rodzinnych nie został przeniesiony obowiązujący do dnia 4 marca 2026 r. przepis art. 26 ust. 2, zgodnie z którym, organ właściwy, ustalając prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od kryterium dochodowego, przy ustalaniu dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględnia się członka rodziny, który, zgodnie z oświadczeniem osoby ubiegającej się o te świadczenia, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Brak tego przepisu oznacza w praktyce, że przed przedłużeniem prawa do tych świadczeń osobom, które wcześniej w składzie rodziny nie wykazywały na podstawie tego przepisu członka rodziny (i tym samym jego dochodu, co dotyczyło w praktyce współmałżonka lub drugiego rodzica dziecka), który przebywał poza Polską, należy wcześniej ustalić pełny skład rodziny wnioskodawcy i dochód tej rodziny. Dopiero w oparciu o tak ustalony, pełny skład tej rodziny i jej dochód można dokonać przedłużenia prawa do ww. świadczeń – oczywiście jeżeli nadal rodzina spełnia kryterium dochodowe z ustawy o świadczeniach rodzinnych. **Są to więc identyczne zasady**

ustalania prawa do świadczeń rodzinnych jak dotyczące obywateli Polski czy innych cudzoziemców bez preferencji obowiązującej do 4 marca 2026 r.;

- w przypadku pozostałych świadczeń rodzinnych przyznawanych na okres inny niż okres zasiłkowy (świadczenie pielęgnacyjne, świadczenie rodzicielskie, zasiłek pielęgnacyjny) przedłużenia prawa do tych świadczeń należy dokonać zgodnie z obowiązującymi przepisami (np. do końca ważności orzeczenia w przypadku świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności) **jednak nie dłużej niż do dnia 4 marca 2027 r., czyli do daty obowiązywania decyzji wykonawczej Rady (UE) w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej dla obywateli Ukrainy.**

Przykład 1: w październiku 2025 r. organ właściwy przyznał obywatelce Ukrainy zasiłek rodzinny na dziecko na okres zasiłkowy 2025/2026 do dnia 4 marca 2026 r., czyli do daty końcowej legalnego pobytu, która wynikała z nowelizacji ustawy pomocowej z dnia 12 września 2025 r. W składzie rodziny wnioskodawcy, zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy pomocowej nie uwzględniono ojca dziecka (i tym samym jego dochodu), który zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy przebywał poza granicami Polski. Następnie po wejściu w życie 5 marca 2026 r. ustawy wygaszającej i zmian w ustawie o świadczeniach rodzinnych organ właściwy na podstawie art. 43 ustawy wygaszającej wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie przedłużenia ww. wnioskodawcy prawa do dalszego pobierania zasiłku rodzinnego na dziecko do końca okresu zasiłkowego. W związku z tym, że od 5 marca 2026 r. ww. przepis art. 26 ust. 2 już nie obowiązuje organ właściwy wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia składu rodziny o ojca dziecka oraz dostarczenia informacji/dokumentów w tym oświadczeń o dochodach tego członka rodziny za rok 2024 albo do ewentualnego dostarczenia dokumentów wyłączających obowiązek wykazania ojca dziecka w składzie rodziny w zależności od okoliczności danej indywidualnej sprawy (np. zgon ojca dziecka, zasądzone alimenty od ojca dziecka). W odpowiedzi na wezwanie organu właściwego wnioskodawca uzupełnia skład rodziny o dane ojca dziecka i dostarcza dokumenty/oświadczenie potwierdzające brak dochodu ojca dziecka w wymaganym okresie. Po skompletowaniu ww. informacji i weryfikacji dochodu opodatkowanego (**tj. weryfikacji okoliczności sprawy na takich samych zasadach jak w przypadku każdego innego cudzoziemca obywatela państwa trzeciego czy obywatela Polski**) organ właściwy wydaje wnioskodawcy decyzję przedłużającą prawo do ww. świadczeń do końca okresu zasiłkowego, tj. do 31 października 2026 r.

Przykład 2: w październiku 2025 r. organ właściwy zmienił z urzędu decyzję przyznającą osobie obywatelowi Ukrainy legitymującemu się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zasiłek pielęgnacyjny, w której okres przyznania tego zasiłku był określony do dnia 30 września 2025 r. (poprzednia data końcowego pobytu obywatela Ukrainy na terytorium Polski), poprzez odpowiednią zmianę tej decyzji polegającą na wydłużeniu prawa do zasiłku pielęgnacyjnego do 4 marca 2026 r. czyli do daty końcowej legalnego pobytu, która wynikała z nowelizacji ustawy pomocowej z dnia 12 września 2025 r. Następnie po wejściu w życie 5 marca 2026 r. ustawy wygaszającej i zmian w ustawie o świadczeniach rodzinnych organ właściwy na podstawie art. 43 ustawy wygaszającej wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie przedłużenia ww. wnioskodawcy prawa do dalszego pobierania zasiłku pielęgnacyjnego. Pomimo tego, że orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności jest ważne do 30 listopada 2027 r. organ właściwy przedłuży z urzędu prawo do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego tej osobie **do 4 marca 2027 r.**, czyli do daty końcowej legalnego pobytu na terytorium RP wynikającej z ww. decyzji wykonawczej Rady UE w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej dla obywateli Ukrainy.

Źródła finansowania świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy – beneficjentów ochrony czasowej.

Zgodnie z art. 44 ust. 2 ustawy wygaszającej, świadczenia rodzinne przysługujące za okres do dnia 31 marca 2026 r. przyznane na podstawie rozstrzygnięć wydanych przed dniem 5 marca 2026 r. oraz koszty ich obsługi są finansowane z Funduszu Pomocy.

Powyższy przepis oznacza, że wypłata wszystkich świadczeń rodzinnych, które będą przyznawane uchodźcom wojennym z Ukrainy na podstawie rozstrzygnięć – decyzji wydawanych od 5 marca 2026 r. oraz koszty ich obsługi będą finansowane ze środków z budżetu państwa.

Natomiast wypłata świadczeń rodzinnych (jak i koszty ich obsługi) przysługujących obywatelom Ukrainy za marzec 2026 r., do których prawo zostało ustalone jeszcze przed dniem 5 marca 2026 r. zostanie sfinansowana jeszcze ze środków z Funduszu Pomocy. Dotyczyć to będzie przede wszystkim świadczeń rodzinnych, które są niepodzielne, ponieważ w ich przypadku obowiązuje zasada, że jeśli w danym miesiącu strona była do nich uprawniona choć za jeden dzień, to świadczenia za ten miesiąc należy wypłacić w pełnej miesięcznej wysokości.

Przykład 3: w październiku 2025 r. organ właściwy zmienił z urzędu decyzję przyznającą osobie X zasiłek pielęgnacyjny, w której okres przyznania tego zasiłku był określony do dnia 30 września 2025 r. (poprzednia data końcowego pobytu obywatela Ukrainy na terytorium RP), poprzez odpowiednią zmianę tej decyzji polegającą na wydłużeniu prawa do zasiłku pielęgnacyjnego do 4 marca 2026 r. Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem niepodzielnym zatem przysługuje za marzec 2026 r. w pełnej kwocie nawet jeśli decyzja przedłużająca ustaliła prawo do tego zasiłku do 4 marca 2026 r. W tym przykładzie, zgodnie z art. 44 ust. 2 ustawy wygaszającej, wypłata tego zasiłku za miesiąc marzec 2026 r. wraz z kosztami obsługi zostanie w całości sfinansowana z Funduszu Pomocy.

Jeśli chodzi natomiast o świadczenia rodzinne podzielne (w szczególności świadczenie pielęgnacyjne oraz świadczenia rodzicielskie), to wypłata tych świadczeń za marzec 2026 r. będzie sfinansowana z Funduszu Pomocy, ale maksymalnie tylko za okres 4 dni, tj. za okres 1-4 marca 2026 r. Należy pamiętać, że prawidłowo wydane decyzje ustalające prawo do świadczeń rodzinnych uchodźcom wojennym z Ukrainy, mogły przyznawać świadczenia rodzinne maksymalnie tylko do 4 marca 2026 r., czyli do daty końcowej legalnego pobytu obywatela Ukrainy na terytorium RP, która została określona nowelizacją ustawy pomocowej z dnia 12 września 2025 r. W przypadku gdy po 4 marca 2026 r. organ właściwy przedłuży z urzędu prawo do tych świadczeń zgodnie z art. 43 ustawy wygaszającej, to przysługujące za pozostałą część marca 2026 r. (jak i za kolejne miesiące) kwoty tych świadczeń będą sfinansowane ze środków budżetu państwa. Może więc wystąpić sytuacja gdy np. świadczenie pielęgnacyjne przysługujące obywatelowi Ukrainy finalnie w pełnej wysokości za marzec 2026 r. (czyli w kwocie 3386 zł) będzie sfinansowane z dwóch źródeł: Funduszu Pomocy za okres 1-4 marca i budżetu państwa za okres 5-30 marca. Wynikać to będzie z podzielności tego świadczenia oraz z faktu, że prawo do tego świadczenia za marzec 2026 r. było oparte na dwóch rozstrzygnięciach (jedno wydane przed 5 marca 2026 r. i drugie po 4 marca 2026 r.).

Wszelkie decyzje przyznające świadczenia rodzinne wydawane po 4 marca 2026 r., nawet jeśli przyznawać będą świadczenie z mocą wsteczną za okres przed 5 marca 2026 r. skutkują finansowaniem świadczeń wraz z kosztami obsługi przyznanych na ich podstawie wyłącznie ze środków budżetu państwa.